

- *Спільне засідання Президії НАН України та Колегії Державної служби статистики України з розгляду проекту Програми перепису населення України у 2023 р. (доповідачі — академік НАН України Е.М. Лібанова та І.Є. Вернер)*
- *Квантовий комп'ютер — стан проблеми у світі та в Україні (доповідач — доктор фізико-математичних наук С.М. Шевченко)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

8 грудня 2021 року

Засідання Президії НАН України 8 грудня 2021 р. відбулося в режимі відеоконференції під головуванням президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього.

На початку засідання академік А.Г. Загородній вручив науковцям Академії високі державні нагороди, якими їх було відзначено відповідно до Указу Президента України та розпорядження Голови Верховної Ради України за вагомий особистий внесок у соціально-економічний і науково-технічний розвиток Української держави, зразкове виконання службового обов'язку та багаторічну сумлінну працю. Зокрема, було нагороджено: завідувача відділу Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України доктора юридичних наук Н.М. Оніщенко — орденом «За заслуги» I ст.; завідувача відділу Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України доктора технічних наук М.В. Юрженка — орденом «За заслуги» III ст.; завідувача відділу Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України члена-кореспондента НАН України Ю.М. Ковалю — Почесною грамотою Верховної Ради України. Крім того, Подяку Національної академії наук України за багаторічну плідну творчу працю, вагомі здобутки у професійній діяльності та активне сприяння духовному розвитку і культурному збагаченню працівників НАН України вручено диригенту Національного академічного театру опери та балету України імені Тараса Шевченка, народному артисту України доктору мистецтвознавства Г.Г. Макаренку.

Далі розпочалося спільне засідання Президії НАН України та Колегії Державної служби статистики України. Було заслухано співдоповідь академіка-секретаря Відділення економіки НАН України академіка НАН України **Елли Марленівни Лібанової** та голови Державної служби статистики України **Ігоря Євгенійовича Вернера** про наукове забезпечення проведення перепису населення у 2023 р. (стенограму див. на с. 27).

Актуальність проведення перепису населення в Україні зумовлена як внутрішніми потребами, так і зовнішніми зобов'язаннями. Реальні відомості про чисельність і склад населення, умови життя, статус на ринку праці, міграційну активність, зокрема м'ягтнікову, потреби людей з інвалідністю, особливості розміщення населення на території країни є необхідною передумовою ефективного управління державою, формування й реалізації виваженої політики, прогнозування подальших змін. Водночас необхідність проведення розрахунків у міжнародному масштабі потребує порівнянних даних по кожній країні. Саме тому ООН рекомендує проводити переписи населення у так званих раундах нульового року: 2000-х, 2010-х, 2020-х. Україна провела свій перший і поки що єдиний перепис у 2001 р., тобто в раунді 2000-х. Перепис населення України у раунді 2010-х не проводився, і тепер Україна має заповнити цю прогалину хоча б у раунді 2020-х.

Програму майбутнього Всеукраїнського перепису населення сформовано згідно зі ст. 5 Закону України «Про Всеукраїнський перепис населення» та відповідними міжнародними рекомендаціями.

Інформаційна цінність перепису населення здебільшого залежить від повноти і якості розроблення програми перепису, що передбачає складання переліку запитань, за якими здійснюється опитування населення, узгодження його із зацікавленими міністерствами та відомствами, виокремлення з великої кількості запитань основних, відповіді на які створять національне інформаційне поле і забезпечать коректне міжнародне порівняння.

З огляду на нинішню ситуацію в Україні виникає потреба додати до традиційних питань низку нових. Так, спричинене подіями в Криму і на Донбасі масштабне вимушене переселення потребує адекватної інформації не лише про чисельність та склад внутрішньо переміщених осіб, а й про умови їхнього життя, статус на ринку праці, джерела доходів тощо. Відповідні дані стануть підґрунтям для вироблення адекватної державної і місцевої політики щодо цієї категорії населення.

Виступ академіка НАН України Елли Марленівни Лібанової

Виступ голови Державної служби статистики України Ігоря Євгенійовича Вернера

Масштабна внутрішня і зовнішня міграція, масове проживання не за місцем реєстрації, робота в іншому поселенні, володіння більш ніж одним житлом у поєднанні з перенаселеністю житла, сучасні вимоги щодо комунікації й цифрового зв'язку з державними службами ставлять низку питань щодо житлових умов.

Необхідно також привести блок питань щодо зайнятості населення у відповідність до положень Резолюції щодо статистики трудової діяльності, зайнятості та недовикористання робочої сили, прийнятої у жовтні 2013 р. на Міжнародній конференції статистиків праці.

Для визначення статусу інвалідності запропоновано низку запитань відповідно до Реко-

Відеозвернення Віцепрем'єр-міністра України – Міністра цифрової трансформації України Михайла Федорова

Виступ голови Фонду народонаселення ООН в Україні (UNFPA Ukraine) Хайме Надала

мендацій Вашингтонської групи зі статистики інвалідності.

Важливим завданням академічної науки є надання допомоги Державній службі статистики України у формуванні запитань у переписному листі.

Віцепрем'єр-міністр України – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров надіслав відеозвернення до учасників засідання, в якому наголосив на необхідності проведення в Україні перепису населення з метою підвищення ефективності розподілу коштів держбюджету та прийняття більш виважених управлінських рішень на основі якісних статистичних даних і подякував науковій спільноті за активну участь у підготовці програми майбутнього перепису населення.

Представник Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні (UNFPA Ukraine) Хайме Надала привітав Україну з прийняттям рішення про проведення перепису населення у 2023 р. і запевнив, що Фонд надаватиме всебічну підтримку українському Уряду під час проведення перепису.

В обговоренні співдоповіді взяли також участь ректор Національної академії статистики, обліку та аудиту член-кореспондент НАН України О.Г. Осауленко та віцепрезидент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік НАН України С.І. Пирожков.

Президія НАН України наголосила на важливості розглянутого питання та необхідності розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо структури Програми перепису, подальшого аналізу отриманих даних для уточнення соціально-демографічних характеристик населення України та її регіонів, складання середньо- та довгострокового демографічного прогнозу з метою вдосконалення демографічної політики. Члени Президії НАН України ухвалили запропонований проєкт Програми Всеукраїнського перепису населення 2023 р. і постановили передати його Державній службі статистики України та Кабінету Міністрів України.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали доповідь завідувача відділу надпровідних та мезоскопічних структур Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України доктора фізико-математичних наук **Сергія Миколайовича Шевченка** на тему «Квантовий комп'ютер – стан проблеми у світі та в Україні» (стенограму див. на с. 35).

У доповіді було зазначено, що створення квантового комп'ютера як реально працюючого приладу визнано світовою науковою спільнотою важливим фундаментальним завданням фізики ХХІ ст. Завдяки квантовим технологіям, які сьогодні ще тільки розробляються, вже в близькому майбутньому можна досягти

проривних результатів у найрізноманітніших сферах суспільного життя.

В основу реалізацій квантового комп'ютера покладено результати фундаментальних досліджень у галузі квантової фізики. При цьому квантові технології майбутнього спрямовані на оперування суто квантовими властивостями об'єктів на рівні як поодиноких атомів і фотонів, так і їх невеликих ансамблів.

Принциповою відмінністю квантових комп'ютерів від класичних є те, що квантові комп'ютери використовують такі квантові явища, як суперпозиція і заплутаність. На сьогодні вже створено прототипи квантових комп'ютерів на процесорах з кількох десятків кубітів. У США і Китаї було продемонстровано квантову перевагу таких пристроїв над суперкомп'ютерами звичайної архітектури при розв'язанні окремих типів задач.

Дослідники всього світу зараз активно шукають конкретні оптимальні фізичні системи з кубітами, працюють над побудовою теоретичного опису їх динамічної поведінки та реалізацій в експерименті. Подальший прогрес передбачає створення нових матеріалів для топологічних квантових пристроїв, а оскільки для здійснення квантових операцій необхідно протягом достатнього часу зберігати квантову когерентність, актуальним є розроблення відповідних низькотемпературних технологій та систем охолодження.

Українські наукові школи роблять помітний внесок у вирішення фізичних проблем створення та вдосконалення елементів квантового комп'ютера. Як приклад у доповіді наведено кілька важливих результатів, отриманих науковим колективом Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України.

В обговоренні доповіді взяли участь директор Київського академічного університету академік НАН України О.А. Кордюк; провідний науковий співробітник відділу синергетики Інституту теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України доктор з природничих наук А.О. Семенов; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України ака-

Виступ доктора фізико-математичних наук Сергія Миколайовича Шевченка

демік НАН України В.М. Локтев; академік-секретар Відділення інформатики НАН України академік НАН України О.М. Хіміч; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України В.Г. Радченко; в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- заслухали інформацію президента НАН України академіка А.Г. Загороднього про подальше вдосконалення принципів розподілу бюджетного фінансування між установами відділень НАН України;
- прийняли рішення про проведення виборів директора Державної установи «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»;
- схвалили результати оцінювання діяльності наукових установ НАН України у 2021 р.;
- внесли зміни до розподілу обов'язків між членами Президії НАН України;
- узгодили зміни у складі Комісії з припинення діяльності Відділення керамології Інституту народознавства НАН України;
- погодили змінення назви наукового щорічника «Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства» на «Пресознавство».

Призначено:

- академіка НАН України **Тимоху Олександра Миколайовича** на посаду директора Інституту математики НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Зіньковського Анатолія Павловича** на посаду директора Інституту проблем міцності ім. Г.С. Писаренка НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Воропаєва Геннадія Олександровича** на посаду директора Інституту гідромеханіки НАН України.

Затверджено:

- члена-кореспондента НАН України **Авраменка Андрія Олександровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту технічної теплофізики НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Резцова Віктора Федоровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту відновлюваної енергетики НАН України;
- доктора технічних наук **Кузнєцова Миколу Петровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту відновлюваної енергетики НАН України;
- доктора економічних наук **Губареву Ірину Олегівну** на посаді заступника директора з наукової роботи Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України;
- доктора технічних наук **Скосаренка Юрія Валентиновича** на посаді ученого секретаря Інституту механіки ім. С.П. Тимошенка НАН України;
- кандидата технічних наук **Сергієнка Романа Володимировича** на посаді ученого секретаря Інституту технічної теплофізики НАН України;
- кандидата економічних наук **Белікову Надію Володимирівну** на посаді ученого секретаря Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України;
- директора Інституту органічної хімії НАН України доктора хімічних наук, члена-кореспондента НАН України **Вовка Михайла Володимировича** та завідувача відділу Національного фармацевтичного університету доктора фармацевтичних наук, професора **Владимірову Інну Миколаївну** головними редакторами видання «Журнал органічної та фармацевтичної хімії»;
- заступника генерального директора з наукової роботи Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, директора Науково-дослідного інституту пресознавства **Сніцарчук Лідію Віталіївну** головним редактором журналу «Пресознавство».

Погоджено призначення:

- доктора технічних наук **Гелетухи Георгія Георгійовича** на посаду завідувача відділу теплофізичних

проблем систем тепlopостачання Інституту технічної теплофізики НАН України;

- члена-кореспондента НАН України **Клименка Віктора Миколайовича** на посаду головного наукового співробітника Інституту технічної теплофізики НАН України з переведенням з посади завідувача відділу теплофізичних проблем систем тепlopостачання цього інституту.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- ректора Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова доктора наук з державного управління **Бабаєва Володимира Миколайовича** за багаторічну плідну працю, значні творчі здобутки в галузі будівництва, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих наукових кадрів та активне сприяння інтеграції науки і освіти в Україні.

Відзнакою НАН України «Талант, натхнення, праця» нагороджено:

- старшого наукового співробітника Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України кандидата хімічних наук **Ларіну Ольгу Вікторівну** за наполегливу творчу працю та особистий внесок у наукові дослідження в галузі фізичної хімії;
- старшого наукового співробітника Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України кандидата хімічних наук **Міхальову Олену Анатоліївну** за наполегливу творчу працю та особистий внесок у наукові дослідження в галузі координаційної хімії полімерних комплексів.

Подякою НАН України відзначено:

- директора Інституту фізики твердого тіла, матеріалознавства і технологій ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» академіка НАН України **Азаренкова Миколу Олексійовича** за багаторічну плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, вагомі здобутки в галузі фізики плазми та значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих наукових кадрів;
- відповідального секретаря наукової редакції журналу «Functional Materials» Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України кандидата фізико-математичних наук **Щербіну Євгенію Володимирівну** за багаторічну сумлінну працю, значний особистий внесок у розвиток, популяризацію і розповсюдження журналу «Functional Materials» та видання серії монографій і книг наукового та науково-педагогічного профілю;
- діячів мистецтв, членів Національної спілки художників України — президента Національної акаде-

мії мистецтв України, в.о. члена Президії НАН України, народного художника України **Чебикіна Андрія Володимировича**; завідувача кафедри скульптури Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, заслуженого художника України **Балога Адріана Степановича**; заслуженого художника України **Добрянського Костянтина Володимировича**; доцента кафедри художньої кераміки, дерева, скульптури та металу Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, заслуженого діяча мистецтв України **Федічева Валерія Семеновича**; професора Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, заслуженого діяча мистецтв України, народного художника України **Гуйду Михайла Євгеновича** — за плідну творчу працю, високу майстерність у галузі об-

разотворчого мистецтва та вагомий внесок у реалізацію заходів з увічнення пам'яті академіка НАН України Б.Є. Патона.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- заступника директора з наукової роботи Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України кандидата біологічних наук **Грабового Володимира Миколайовича** за багатолітню плідну творчу працю, вагомий здобутки у збереженні й відновленні парку та особистий внесок у розвиток біологічної науки і сучасного паркобудівництва.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик